

מצורע ב

זיי ניט בהמשך אחד, דהיינו: (א) ניט צו מפסיק זיין אינמיטן מיט די דינים פון נגעי בגדים, און (ב) זאגן ביידן אין דער זעלבער סדרה.⁵

(ב) פארוואס שטייט די פרשה פון נגעי בתים נאך „תורת המצורע ביום טהרתו“, און ניט לפני „בספ תזריע“ בהמשך צו די דינים פון נגעי (אדם ו) בגדים?

(ג) פארוואס זיינען נגעי בתים אנדערש פון נגעי אדם, אז ביי זיי קומט דער „סדר“ פון טהרת הבית (מיט „צפרים“ וכו') תיכף בהמשך צו די דיני טומאה וטהרה פון די נגעים גופא (ניט ווי ביי נגעי אדם וואס די פרטי דינים זייערע און „תורת . . ביום טהרתו“ ווערן פאנאנדערגעטיילט, כנ"ל)?⁶

ב. נאך אז ענין מיוחד געפינט מען דוקא ביי נגעי בתים, אז דער אויבערשטער האט מלכתחילה מודיע געווען: כי תבוא אל ארץ כנען גו' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם.⁷

זיינען פאראן אין דעם צוויי פירושים און הפכים:

א. אין דעם סדר ווי תורה שטעלט אויס די דינים פון נגעים — געפינט מען א דבר פלא:

פריער, אין פרשת תזריע, שטייען די פרטי דינים פון נגעי אדם, און אויך פון נגעי בגדים, אבער — נאך די דינים השייכים צו די נגעים גופא: (א) וועלכע זיינען טמא און וועלכע — טהור; (ב) ווען און ווי אזוי עס ווערט די טהרה פון די (טומאת ה) נגעים.

דערנאך, אין א באזונדער סדרה — פרשת מצורע — קערט זיך אום די תורה צו נגעי אדם און זאגט „תורת המצורע ביום טהרתו“²: די דינים (און סדר) פון א מצורע „ביום טהרתו“ כו' — „ולקח למטה גו“; הבאת קרבנות וכו'.³

און לאחרי דער פרשה פון „תורת המצורע ביום טהרתו“ קומט די פרשה פון נגעי בתים; און די פרשה — איז כולל סיי די דינים פון די נגעים עצמם, און סיי דעם סדר פון טהרת הבית (דורך שתי צפרים כו'), ע"ד דעם סדר פון א „מצורע ביום טהרתו“.

איז לכאורה תמוה:

(א) פארוואס טיילט תורה פאנאנדער די דינים פון א מצורע אין צוויי באזונדערע סדרות — וועגן די נגעים עצמם אין פ' תזריע און דעם סדר פון „יום טהרתו“ וכו' בפרשתנו — און זאגט

(1) יג, א ואילך.

(2) פרשתנו יד, ב.

(3) שם, ג ואילך; שם, י ואילך.

(4) שם, לג ואילך.

(5) ראה אוה"ח פרשתנו יד, לד.

(6) ואף שרק בנגעי בתים נאמר (פרשתנו שם) „כי תבוא אל ארץ כנען גו“, שנוהגים רק בארץ (תוי"כ (וראבי"ע) עה"פ. נגעים פי"ב מ"ד, או שבמדבר אין בתים לנגוע בהם (אוה"ח שם) — הרי ה' אפשר לכתוב פרשת נגעי בתים עס ההקדמה „כי תבוא גו“ לפני, בספ תזריע.

ולהעיר שלדעת הרמב"ן (תזריע יג, מז) גם נגעי בגדים „לא ינהגו אלא בארץ“.

(7) פרשתנו שם.

טוב וואס איז געווען באהאלטן אין די בתים¹¹. (ב) צוליב דער נידעריקייט — „רוח מסאבא“ — וואס איז דאָרט גע-ווען, וואס האָט געפאָדערט אַז די בתים זאלן צעשטערט ווערן.

נאָך מער: עס איז מובן, אַז „ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם“ מיינט ניט אַז אין אַלע הייזער פון „ארץ אחו-זתכם“ האָט דער אויבערשטער אַריינגעגעבן „נגע צרעת“ — אַזאָ חידוש גדול וואָלט געדארפט ערגעץ שטיין¹² — נאָר בלויז אין אַ חלק מסויים, ומס-תבר — אַ חלק קטן.

און אַעפֿ אַז רוב (אַדער — אַלע) כנענים זיינען געווען עובדי-עבודה זרה, און בכלל איז דאָך „מעשיהם . . מקול-קלים מכל (האומות) עמים“¹⁷ — האָט דאָך אין אַלע זייערע בתים שורה גע-ווען אַ „רוח מסאבא“; פאַרוואָס זיינען נגעים ניט געווען אין אַלע בתים?

(א) אין פרש״י על התורה — און אַזוי אויך אין מדרש¹⁸ — שטייט: בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם¹⁹ לפי שהט-מינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם . . על ידי הנגע נותן הבית ומוצאן.

(ב) אין זהר²¹ (נאָך דעם ווי ער ברענגט דעם אויבנדערמאנטן טעם — „לאשכחא מטמונין דאטמרן בביתיהו“) — זאָגט ער, אַז אַזוי ווי די כנענים זיינען געווען עובדי עבודה זרה, האָט דערפאַר שורה געווען אין זייערע בתים אַ „רוח מסאבא“ (רוח טומאה). און דער-פאַר „ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחו-זתכם“²², כדי די אידן זאלן נותן זיין די בתים און דורכדעם מסלק זיין דעם „רוח מסאבא“; און די הייזער וואָס אידן וועלן דערנאָך בויען מוזן זיין פון „אבנים אחרות . . ועפר אחר“²³, אַזוי אַרום וועלן אידן לעבן „בקדושה ובדיורא קדישא“.

קומט אויס, אַז „ונתתי נגע צרעת בבית גוי“ איז געווען צוליב צוויי פאַר-קערטע סיבות²⁴: (א) צוליב דעם ריבוי

ליסורים לבד וקצתם היו לאשכחא מטמונים²⁵. אבל גם לפירוש זה הרי עכ״פֿ לדעת ר״ש בזהר שם (ע״ב) „בא להכריע שני הפי׳ כי כולם דברי אלקים חיים, ולהעיר מאלשיך פרשתנו כאן דנגעי בתים באים, הן „למען ייסר בעליה על עון אשר חטא“ והן כדי ליתן לו אוצרות כשכר על „איוה מעשה טוב אשר עשה“ — „שני הפכים לאיש אחד על שני גופי מעשיו“ ע״ש.

(15) ראה גם זהר שם, ב.
(16) וראה חינוך (מצוה קעז) „בקצת בתים“ אבל להעיר מאור החמה הנל „כדי שלא יהי עליהם לטורח לבנות כל א״י מחדש כי כולה מלאה הכנענים מגילוליהם“.

— בפ' ואתחנן (ו, י״א) מפורש, לתת לך גוי ובתים גוי, אבל בויק׳ ובזהר שם, שכונת הכתוב „ובתים מלאים כל טוב“ היא להמטמוניות כ״ שנתגלו ע״י (הנגעים) ניתוח הבית.
(17) תרי׳ ופרש״י אחרי יח, ג.

(8) ויק׳ (פ״ו, ו).

(9) לשון רש״י. וביק׳ שם בכמה שינויים (נת

בלק״ש מצורע תשמ״ז).

(10) לשון זה בשורה . . עליהם הובא גם בתר״כ

עה״פ: הוריות י, א (וראה פרש״י ופי׳ הרא״ש שם).

(11) תוריע נ, א.

(12) ראה גם כלי יקר פרשתנו עה״פ (בסופו)

בשם י״א.

(13) פרשתנו יד, מב.

(14) כדמוכח בזהר שם „אי עובדא דא הוה

לאשכחא מטמונין בנחודו“ שאינם ב׳ פירושים

דפליגי, כ״א ש״בשביל ב׳ טעמים בא הצרעת כבתים”

(ניצוצי אורות שם). — באור החמה לזהר שם (ע״ב)

מפרש ד״לעיל דחו אותו הטעם דה״ לאשכחא

מטמוני הכנעניים [ולהעיר ממש לזהר שם ע״א

ד״ה אשתמודען „שיש ב׳ מיני נגעים קצתם הי

ירודים זיינען געווען באהאלטן די „מט-
מוניות של זהב“ — געפינט מען אויך
ביי כללות ענין הנגעים:

טומאת נגעים איז א טומאה הכי
חמורה. און ווי דער דין²³ איז, אז דער
מצורע ווערט ארויסגעשיקט מחוץ לג'
מחנות, ער דארף זיין אפגעזונדערט פון
אנדערע טמאים²⁴ — „שלא יהו טמאים
אחרים יושבים עמו“²⁴. ווייל נגע צרעת
איז די טומאה החמורה ביותר, ובלשון
פון ספר יצירה²⁵: „אין ברעה למטה
מנגע“.

אבער לאידך, די מטרות פון נגעים איז
— כדי צו איפטאן אן ער²⁶ אין דעם
אדם. ווי דער רמב"ם ברענגט להלכה
בספרו יד החזקה²⁶, אז נגעים זיינען ניט
„ממנהגו של עולם“ (א דבר טבעי), נאר
„אות ופלא ה' בישראל כדי להזהירן
מלשון הרע“: דער אויבערשטער מאכט
אט דעם שינוי (פון נגעים) אין דער
בריא, כדי צו ברענגען א אידן צו
תשובה (אויפן חטא לשון הרע).

און וויבאלד אז א בע"ת איז העכער
פון א צדיק, כמחז"ל²⁷ „מקום שבע"ת
עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין“ —
קומט אויס, אז נגעים (וואס מצד עצמם
זיינען זיי טומאה הכי חמורה, „אין . .

— איז דער טעם הדבר מוכן¹⁸:
בפשטות, איז אין „רוח מסאבא“ גופא
פאראן כמה דרגות¹⁹. בשעת דער „רוח
מסאבא“ איז געווען ניט אזוי גרויס, איז
עס נסתלק געווארן פון דעם בית דורך
דעם עצם הכניסה פון דעם אידן
(וקדושתו) אין דעם בית ובפרט אז עס
איז דאך געווארן נכס שלו — ביתו²⁰,
אדער עכ"פ — דורך דעם וואס ער האט
קובע געווען א מזוזה בביתו, וכיו"ב:
דוקא אין די בתים וואו ס'איז געווען א
גאר נידעריקע טומאה (מצד דער הנהגה
הכי מקולקלת פון די כנענים פון דעם
בית) — זיינען געקומען נגעים, ווייל
כדי צו מסלק זיין אזא טומאה (חמורה)
— דארף מען נותן זיין דעם בית²¹.

לפ"ז אבער קומט אויס, אז וואו זיינען
געווען באהאלטן די „מטמוניות של זהב“
— דוקא²² אין די בתים אין וועלכע עס
איז געווען דער „רוח מסאבא“ בדרגא
הכי תחתונה!

ג. ע"ד די צוויי קצוות הנ"ל ביי די
נגעי בתים — אז דוקא אין די בתים הכי

18 וראה כלי יקר (שבהערה 12) בא"א.

19 ראה גם אור החמה לזר שם (ע"א ד"ה
וידעת) שמבאר כמה דרגות בזה — עפמ"ש בזהר
שם שהרוח מסאבא שרתה (לא רק מצד עצם הע"ז
שבבית, כ"א) מצד זה ד.כד שראן למבני הוי אמרי
. . בפומייהו" ע"ש.

20 וכמחז"ל (ב"ר פנ"ח, ח) ע"פ (ח"ש כג, יז)
ויקט שדה עפרון — הובא בפרשי עה"פ: תקומה
היתה לו.

21 ובזה גופא כמה דרגות, אם די לשונות הבית
באבנים אחרות ועפר אחר, או שצריך לנתץ את
הבית (ראה אור החמה שם).

22 אף שבדוחק י"ל שהיו שני סוגי בתים: א)
דמטמוניות, ב) דרוח מסאבא — והוזהר לצדדין
קאמר. — ראה לעיל הערה 14.

23 ראה פסחים סו, א. ת"כ (ורש"י) תזריע יג,
מו.

24 בנוגע למצורעים אחרים — ראה לקו"ש
חכ"ב ע' 74 ובהערות שם.

24* פסחים שם. רש"י תזריע שם. וראה ת"כ
ופי' הראב"ד שם. לקו"ש שבהערה הקודמת.

25 פ"ב מ"ד.

26 סוף הל' טומאת צרעת. וכ"ה בכ"מ. וראה
לקו"ת תזריע ד"ה אדם. — וראה בארוכה לקו"ש שם
ע' 72. וש"ל.

27 ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

ד. וועט מען דאס פארשטיין בהק-
דים הביאור אין דעם מאמר חז"ל³⁰ אז
דורך תשובה מאהבה איז „זדונות נעשות
לו כזכיות“:

פון לשון חז"ל „נעשות לו כזכיות“ —
ניט „זדונות נעשות כזכיות“³¹ — וואלט
מען לכאורה געקענט מדייק זיין, אז
דאס איז בלויז אן ענין אין „גברא“³²:

וויבאלד די זדונות האבן אים גע-
בראכט צו דעם עילוי פון תשובה³³,
ווערן זיי פאר אים פאררעכנט ווי
„זכיות“ (ווייל — אזוי ווי דורך „זכיות“
ווערט א איד געענטער צום אויבערשטן,
אזוי אויך האבן די „זדונות“ אים גע-
בראכט צו תשובה³⁴): אבער די זדונות
עצמם (די „חפצא“) — בלייבן „זדונות“
(דבר איסור)³⁵

— זאגט אבער דער אלטער רבי אין
תניא³⁶ (בשייכות לדברים האסורים), אז
זיי בלייבן אסור לעולם — „עד כי יבוא
יומם ויבולע המות לנצח כמ"ש³⁷ ואת

למטה מנגע“) קומען כדי צו אויפהויבן
א אידן צו דער מעלה הכי גדולה, פון א
„בעל תשובה“.

[ויש לומר אז דאס איז אויך מרומז אין
דעם המשך הלשון אין ספר יצירה דארט
— „אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה
למטה מנגע“: „נגע“ און „ענג“ האבן די
זעלבע אותיות²⁸, וואס קומט מרמז זיין,
אז דורך טהרת המצורע איז מען מהפך
דעם „נגע“, וואס אין למטה ממנו — אז
דערפון גופא זאל ווערן „ענג“, וואס איז
למעלה ממנו].

און דאס איז אויך דער ביאור (בפ-
נימיות הענינים) וואס די „מטמוניות של
זהב“ זיינען אנגעקומען צו אידן דורך אן
ענין פון נגע צרעת (און דוקא דורך די
בתים הכי ירודים כנ"ל): דאס איז
בהתאם מיט כללות ענין הנגעים, אז
דוקא דורך דער ירידה (נגעים) שאין
למטה ממנה קומט דערנאך די עלי'
(תשובה) שאין למעלה ממנה. און — ביי
נגע בתים האט זיך דאס אנגעזען בגלוי
— מען האט געזען ווי די כוונה פון די
נגעים איז בשביל העלי', ביז צו א טובה
בגשמיות²⁹.

און דערפאר איז דער פסוק מדייק
„ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחר-
זתכם“, אז ביי נגעי בתים האט זיך אנגע-
זען בגלוי ווי די נגעים קומען מלכת-
חילה מלמעלה („ונתתי“) — ווייל אין זיי
האט מען קלאר געזען די כוונה פון די
נגעים.

עס בלייבט אבער ניט מוסבר: וואס
איז דער ענין מיוחד פון נגעי בתים,
וואס דוקא ביי זיי איז דאס בגלוי?

(28) ראה מפרשים לספר יצירה שם.

(29) אלא שבכדי להגיע לטובה זו הוא ע"י ניתוח
הבית, שבירת הטומאה וכו'.

(30) יומא פו, ב.

(31) בע"ח שמ"ט ספ"ח „הזדונות הנעשות
כזכיות“ — ושם מפרשו בהחפצא דהזדונות. וראה
לקמן בפנים.

(32) להעיר ממשנ"ת עד"ו (לקו"ש ח"ד ע' 1351)
בנוגע ללשון חז"ל (יומא עב, ב) שהתורה „נעשית לו
כו", כי התורה עצמה אינה מקבלת טומאה (ברכות
כב, א). אבל ראה סה"מ — מלוטט ח"א ע' קנה
הערה 47. ע"ש.

(33) ראה תניא פ"ז (יב, א) „הואיל ועי"ז בא
לאה"ר זו“, אבל שם הוא כהטעם ע"ז שהזדונות
עצמם נעשו כזכיות. ע"ש. וראה בארוכה לקו"ש ח"א
ע' 187 ואילך.

(34) ראה לקו"ת אחרי כו, ג.

(35) ראה לקו"ש ח"ג ע' 985 ובהערות שם (ועוד)
בנוגע לאכילת דבר איסור בהיתר (במקום פקד"ג
ויכו"ב).

(36) שם.

(37) זכרי' יג, ב.

דורך תשובה ווערט כנ"ל די חפצא פון די זדונות נהפך לזכיות — און תשובה איז דאך א מצוה⁴² — וועט לפ"ז אויס-קומען אז די מעשה עבירה זאל מלכת-חילה זיין בגדר פון „דבר שיש לו מתירין“⁴³

וי"ל הביאור בזה:

דאס וואס א דבר איסור קען זיין בגדר פון „דבר שיש לו מתירין“ איז דוקא ווען בשעת האיסור איז דאס עומד להיתר⁴⁴. לא מיבעי ביי נדרים, וואס די התרת החכם איז עוקר דעם נדר מעיקרו⁴⁵ דערפאר וואס עס קומט

רוח הטומאה אעביר מן הארץ או עד שיעשה תשובה גדולה כל כך שזדונות נעשו לו זכיות ממש⁴⁶. וואס פון דעם פארגלייך איז מובן, אז דאס וואס „זדונות נעשו לו זכיות ממש“ איז אין דעם זעלבן אופן ווי בזמן וואס „רוח הטומאה אעביר מן הארץ“ פונקט ווי דעמאלט וועט אינגאנצן בטל ווערן די מציאות פון רע, ובמילא וועט די עצם „חפצא“ פון די דברים האסורים נשתנה ווערן (עס וועט בטל ווערן זייער שייכות⁴⁷ צו רע) — אזוי אויך דורך תשובה (מאהבה) ווערט די חפצא של הזדונות נהפך לזכיות⁴⁸.

ה. עפ"ז וועט אבער אויסקומען א דבר תמוה — אז יעדע מעשה עבירה האט א גדר בדומה צו „דבר שיש לו מתירין“ ביי נדרים איז דער דין⁴⁹, אז וויבאלד עס איז א מצוה צו שוואל זיין אויפן נדר (און אים מתיר מאכן דורך א חכם), האט עס (אפילו בזמן איסור) א גדר פון „דבר שיש לו מתירין“ (וואס דאס ווייזט אויף א מיעוט וחלישות אין דער האַרבקייט פון דעם איסור⁵⁰);

ועד"ז בעניננו: אע"פ אז עס רעדט זיך וועגן א מעשה עבירה, היות אבער אז

(42) ראה לקו"ש שם ע' 210 הערה 40. ובארוכה — לקו"ש נשא תש"נ. חידושים וביאורים בש"ס (ירושלים תשל"ט) סי' יח.

(43) כמובן אין הכוונה לדין דבר שיש לו מתירין כפשוטו, שהרי השקו"ט הא בנגוע למעשה העבירה שכבר אינה במציאות [דאילו באופן שהדבר איסור (שנעשה מציאות של איסור ע"י מעשה העבירה) עדיין קיים, ע"י תשובת האדם לא ייעשה להיתר⁴⁴]. אלא הכוונה ברוחניות הענינים, בנגוע להחיות כו' של מעשה העבירה (המבואר בתניא פ"ו. ובכ"מ).

ואולי י"ל (לחידודא עכ"פ) שנפק"מ, שאת"ל דמעשה עבירה הוי בגדר דבר שיש לו מתירין (שאינו בטל), לא ה"י צ"ל דין ומשפט האדם באופן שנדון אחר רובו (רש"י ותוס' ר"ה טז, ב. תניא פ"א).

(44) שלכן דבר שאין לו מתירין אלא ע"י טרחא והוצאות אינו בכלל דבר שיש לו מתירין (תוד"ה טבל ע"ז עג, ב. ועוד — נסמן באנציקלופדי תלמודית ערך דבר שיש לו מתירין ע' ז).

(45) כתובות עד, ב.

(38) להעיר מהשקו"ט דהאיסור חל על הצורה ולא על החומר (מפניצ פ"א (ס"ח-ט. ועוד). וש"נ) ובכל אופן — לא על חומר ההיולי. — וראה בארוכה שיחת ש"פ אחרי תשד"מ (ע"פ לקו"ת חוקת נז, ד ואילך).

(39) ראה גם (בארוכה) לקו"ש ח"ז שם ע' 184 ואילך). וש"נ.

(40) נדרים נט, א.

(41) והיינו, שאין דבר זה חלוק מן ההיתר לגמרי . . . שהרי . . . סופו להיות ניתר⁴¹ (ר"ז נדרים (נב, א). ועפ"ז מבאר שם הטעם בדבר שיש לו מתירין אינו בטל ברובו, כי, השווי (בענין איסור והיתר) נתון שלא יהיו בטלי' והוי כמו מין במינו. ע"ש בארוכה).

(*) ואדרבה — זה מעכב התשובה (כפורה), ב'ל' חז"ל לא יוכל לתקון (חגיגה ט, א. יבמות כב, ב. תניא ספ"ז) וראה פרש"י יבמות (שם ד"ה השתא) „עונו גליי ונזכר“, ולאידך, ע"י תשובה גדולה ביותר — „גם מה שהוליד .. ימות“ (שענה"ת לאדמ"ר ח"ב מב, ד. ועד"ז שם ח"א נד, ד. וראה הקדמה לפוקח עורים ע' 30 ואילך).

(מצד רצון התורה) ניטא קיין ארט אויף תשובה.

און דעריבער איז א מעשה עבירה ניט אין גדר פון „דבר שיש לו מתירין“ — ווייל בשעת איסורו איז ניטא קיין ארט אויף זיין „היתר“: און דאס וואס תשובה טוט אויף אז זדונות נעשו לו כזכיות איז אינגאנצן בדרך חידוש: די שפעטער דיקע תשובה מאכט איבער די פריער דיקע זדונות צו זכיות.

ו. עפ"י קומט אויס, אז אין דעם וואס תשובה האט בכח צו משנה זיין דעם עבר (אז די פריערדיקע „זדונות“ זאלן ווערן „כזכיות“⁵¹), איז פאראן א חידוש לגבי אנדערע עניני תורה וועלכע טוען אויף „למפרע“:

ביי אנדערע עניני תורה וואס טוען אויף למפרע, איז עס ניט אז ענין פון משנה זיין דעם עבר (ממש⁵²), נאר —

דורך „חרטה ופתח“, אזוי אז עס איז ע"ד ווי א נדר בטעות, וואס האט מלכת-חילה ניט חל געוועזן:

נאר אפילו ביי א „מתיר“ וואס העלפט בלויז מכאן ולהבא, ע"ד הקדש ומעשר שני וועלכע זיינען בגדר „דבר שיש לו מתירין“ ווייל מען קען זיי פודה זיין⁵³ — איז אבער די זאך עומד להיתר אויך בשעת האיסור: תורה האט מלכתחילה געגעבן אן ארט אז דער איסור קען דערנאך בטל ווערן. ס'איז כאילו ווי דער איסור איז געמאכט געווארן על תנאי⁵⁴: אז דערנאך קען מען אים מתיר מאכן, און דערפאר הייסט עס א „דבר שיש לו מתירין“ אפילו בשעת איסור.

משא"כ בנוגע צו תשובה, קען מען ניט זאגן, אז תשובה העלפט דערפאר ווייל בשעת מען טוט די עבירה איז מלכתחילה געגעבן געווארן די אפשריות אויף תשובה — ווייל דער ענין פון עבירה איז דאך וואס מען טוט היפוך רצון ה', ובמילא אויך — היפוך דעם אויבערשטנס רצון אז מען זאל תשובה טאן⁵⁵. נאך מער: „האומר . . אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה“⁵⁶ — בשעת מעשה החטא איז

(51) שהרי אין הפירוש שנעשים כזכיות רק מכאן ולהבא, כ"א שנעשים זכיות למפרע, וכהמובא דהמקדש ע"מ שלא חטא — וחטאה ועשתה אח"כ תשובה הנ"ל — היז מקודשת (ראה צפע"נ על הרמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב בסופה). לקו"ש ח"ז ע' 185. וראה ביאור אדה"צ (הובא לעיל הערה 33) בטעם שנעשו כזכיות „הואיל ועיני בא לאהר" וז"ל ומפורש בפרש"י יומא (פו, א ד"ה כאן מאהבה) שעי' תשובה מאהבה „נעקר עונו מחולתו“, וכשי' בתשובה מאהבה גדולה ביותר — העושה את הזדונות לזכיות, שהיא אופן נעלה יותר בתשובה מאהבה (ראה בארוכה לקו"ש ח"ז שנסמך בהערה הנ"ל).

(52) אף שגם בהם ישנו ענין מעין שינוי העבר, ולדוגמא בהתרת נדר שעכ"פ עד שהחכם מתיר את הנדר הי' אסור (ראה רא"ש נדרים נב, ב. ועוד) וכן בתנאי גם כשאמר מעשיו (ראה הנסמך בלקו"ש ח"ז ע' 54 הערה 39. שם ע' 92 הערה 36. ח"ז ע' 58 הערה 48).

(46) ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך התרת נדרים ע' שטט ואילך. ושו"נ.

(47) תוד"ה מר זוטרא נזיר כב, א. וראה אנציקלופדי' תלמודית שם ע' שלוח. ושו"נ.

(48) נדרים נח, ר"א. רש"י, תוס' ועוד שם.

(49) להעיר גם מכלי יקר שצוין לקמן הערה 53.

(49) ולכן אף שישנה מצות התשובה (והאפשריות ע"ז) גם בשעת החטא (וראה לקו"ש ח"ז ע' 122 ואילך בענין „תקנתא דתשובה“, ע"ש) — מ"מ אין לייחס זה להאדם, כי מצד מצבו הוא, הרי הוא מנגד לרצון זה. וק"ל.

(50) משנה סוף יומא (פה, ב).

זוכיות ווערט אויפגעטאן דורך תשובה מאהבה דוקא⁵⁶, און ווי דער אלטער רבי איז אין תניא⁵⁷ מוסיף, אז דאס מיינט (אין תשובה מאהבה גופא —) א „תשובה מאהבה מעומקא דלכא באהבה רבה כו“ (וואס דערמיט מיינט דער אלטער רבי די „תשובה דצעקת הלב . . שוהו בעצם הנפש כו“⁵⁸)

— ווייל ווי קען א איד משנה זיין דעם עבר⁵⁶? איז עס דערפאר⁵⁷ וואס דער עצם הנפש פון א אידן איז פארבונדן מיטן אויבערשטן וואס ביי אים איז עבר הוה ועתיד כאחד. און דעריבער, דורך תשובה מאהבה (פון עצם הנפש) שטייט א איד העכער פון די הגבלות פון זמן און קען משנה זיין אויך דעם עבר⁵⁸.

ווייל די זאך איז מלכתחילה געטאן גע- ווארן אין אן אופן וואס גיט אן אַרט אויף זיין ביטול מעיקרא, כנ"ל [ע"ד ווי בשעת מען טוט א זאך על תנאי און מען איז דערביי מפרש „מעכשיו“, וואס בשעת מ'איז מקיים דעם תנאי ווערט די זאך אויפגעטאן למפרע — איז דער טעם פארוואס דער תנאי קען פועל'ן אויף למפרע ווייל די זאך איז מלכתחילה גע- מאכט געווארן אויף דעם תנאי⁵³].

משא"כ תשובה דאָרף דאך אינגאנצן איבערמאַכן דעם עבר⁵⁴: מצד דעם עבר איז עס א דבר איסור בהחלט, אן קיין „אַרט“ פאר היתר: און איצט, דורך דער תשובה, ווערט עס איבערגעמאַכט לזכות.

און דאָס איז אויך די הסברה פאַר- וואָס דער ענין פון זדונות נעשו לו

(55) סה"מ עטר"ת ע' יו. וראה גם סה"מ אעת"ר ע' כב.

(56) בנוגע לעצמו (ה„גברא“) אפשר לומר, כי מכיון שבפנימיות כל ישראל הוא טוב גם בשעת החטא (ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב. תניא ספכ"ד) ובפרט שבדאי סופו לעשות תשובה (תניא ספלי"ט. וראה גם הל' ת"ת לאדח"ו פ"ד ס"ג), לכן הוא ע"ד ענין התנאי, ש„מברר“ שגם מלכתחילה ה' טוב (ראה בארוכה בזה לקו"ש ח"ו ע' 54 ובהערות שם. ולהעיר גם מעיקרים מ"ד פכ"ז ושם מדמה זה להתרת נדר ע"י פתח חרטה. וראה ע"ד החסידות אוה"ת מטות ע' ארפ"ח ואילך. אישט ואילך. ועוד), אבל בנוגע להחפצא — הזדונות עצמם — א"א לומר כן.

(57) ראה גם לקו"ש ח"ו שם.
(58) וכ"ה מצד חובן הענין, שהכח להפוך זדונות (שהם היפך רצון העליון) לזכות — הוא מצד עצמות בעל הרצון שאינו נחפס ברצונו כו' (סה"מ אעת"ר ע' כא. וראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 66

(53) וכן בהתרת נדרים, כנ"ל בפנים שהיא ע"י חרטה ופתח.

וגם להדיעות שגם הפרת הבעל עוקרת את הנדר מעיקרו (ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך הפרה ע' קיג ואילך. וש"נ. לקו"ש חכ"א ע' 325 הערה 45 ובשו"ז שם), והרי הפרת הבעל אינה ע"י חרטה — מ"מ, מצד דין תורה ניתנה מלכתחילה האפשריות להפרה בעת עשיית הנדר (ע"ד הנ"ל בפנים ס"ה בנוגע לפדיון. אלא ששם פועל רק מכאן ולהבא), וע"ד הענין דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש להקדישו נפקעין למפרע (כתובות ג, א. וש"נ).

וראה עוד"ז כלי יקר מטות ל, ג — אלא ששם כ' שמפני שהאשה ברשות הבעל או האב הוי כאלו נדרה על דעתם. ובנוגע להתרה מפרש ד„כל איש מישראל הוא ברשות ב"ד . . וכל נודר דומה כאלו התנה בשעת הנדר ע"מ שסיכימו ה"ד עמו“. וראה ציונים לתורה להר"י ענגל כלל כג.

(54) בצפ"ע על הרמב"ם שם מדמה הענין דנעקר עונו מתחלתו (ע"י תשובה מאהבה) לחכם עוקר את הנדר. וי"ל דכוונתו בזה היא רק לדרגת (אופו) העקירה (שנעקר למפרע), אבל איך פועלת התשובה את העקירה למפרע — בזה מעלה בתשובה על התרת חכם, ככפנים.

(*) ובפשטות זוהי כוונת רש"י (ביומא שם). נעקר עונו מתחלתו — שנעקר העון מן האדם. משא"כ הענין דזדונות נעשו זוכיות שהו"ע בהחפצא. כנ"ל בפנים.

דעם טוב פון בני" — ווייל בית האדם וועלכער איז ניט מוגבל לפי גובה וכו' פון הדר בו, מקיף הרחוק, איז פאר-בונדן מיט בחינת יחידה שבנפש⁶³ מ-מוניות שבנפש, ואמחז"ל שכל אדם שאין לו קרקע לבנות עלי' בית אינו אדם⁶⁴, וואס איז אינגאנצן העכער פון די מדי-דות והגבלות פון דעם גוף

[די בחינות הנשמה וועלכע זיינען מאיר אין דעם אדם, אדער די בחינה וועלכע איז פארבונדן מיט לבושי (בגדי) האדם וואס איז עכ"פ א מקיף הקרוב, זיינען פארבונדן מיט די מדידות והגבלות פון גוף; משא"כ בית, וואס איז א מקיף הרחוק, איז פארבונדן מיט בחי-יחידה שלמעלה ממדידות והגבלות הגוף].

און מצד יחידה שבנפש — יחידה לייחדך — הערט זיך אן ווי די ענינים קומען מלמעלה⁶⁵.

און מהאי טעמא איז ביי נגעי בתים: (א) ניטא קיין הפסק צווישן די דיני טומאת נגעי הבית און סדר פון טהרת הבית; (ב) די גאנצע פרשה פון נגעי בתים שטייט (ניט בהמשך צו דיני טומאת נגעי אדם ובגדים (כס"פ תוריע), נאר בהמשך צו "תורת המצורע ביום טהרתו"

ז. ע"פ כל הנ"ל וועט מען אויך פארשטיין דעם סדר פון פרשת נגעים: וויבאלד נגעים זיינען אן ענין פון תכלית הרע — "איז ברעה למטה מנגע" — איז דאך בשעת הטומאה ניטא קיין "ארט" פאר טהרת; ער איז אינגאנצן אויסגעשלאסן פון וועלכער-עס-איז שייכות מיט (מקום ה) טהרה. און די טהרת המצורע איז בדרך חידוש: דאס איז א נייעס וואס קומט מצד דעם כהן וואס טוט אויף⁶⁶ טהרה⁶⁷.

און דאס איז די תורה מרמז דערמיט וואס זי טיילט פאנאנדער די דינים פון נגעי אדם און "תורת המצורע ביום טהרתו" כו' — אין צוויי באזונדערע סדרות, ווייל די טומאת מצורע און טהרתו זיינען צוויי הפכים וועלכע קומען ניט "צוזאמען".

דאס איז אבער נאר ווי דאס איז מצד האדם; אבער מצד למעלה⁶⁸, איז דאך די גאנצע כוונה⁶⁹ פון נגעים — מלכת-חילה צוליב דער טהרה (און די עלי' שע"ז), כנ"ל (סעיף ג).

און דאס איז דער טעם וואס דוקא ביי נגעי בתים שטייט "ונתתי נגע גוי" (און וואס (נאר) ביי זיי איז געווען ניכר בגלוי ווי זיי זיינען מלכתחילה געקומען צוליב

ואילך ובהערות שם. ח"ז ע' 23. ועוד), ולכן נעשה דוקא ע"י תשובה מאהבה דעצם הנפש (ראה הנסמן בהערה 55. ועיין לקו"ש ח"ה ע' 249 הערה 59. ח"ז שם). ואכ"מ.

59) ראה רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"ט ה"ב.

60) ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 102 ואילך.

61) ולהעיר אשר לפעמים תור"מ מחוברות — נעשות סדרה אחת.

62) להעיר מלקו"ש ח"ה ע' 65 ואילך ובהערות שם.

63) ראה אמרי בינה שער הק"ש פמ"ג. תר"ח בשלח רנד, סע"ב ואילך. ועוד.

64) הובא בהמשך תרס"ו ע' תכך ועוד. וראה יבמות סג, רע"א ותו"ה שאין שם.

65) שלכן רק התשובה שמצד עצם הנפש — יחידה, פועלת שזויות נעשו כזכיות (ראה לעיל ס"ז והערה 58) — כי מצד יחידה נרגש איך שהיחידה היא בשביל העלי' כו'.

— ווייל ביי נגעי בתים שטייט בגלוי, „טהרה“, און גילוי מטמוניות בנין בית
ווי דער גאנצער ענין הנגעים איז בלויז המקדש⁶⁸ השלישי וועלכן דוקא אד' צוליב דער עלי' וואס ווערט דורך
טהרתם. כוננו ידיך⁶⁹, למעלה מהגבלות הזמן ובמילא — במהרה בימינו ממש.

(משיחות ש"פ מצורע תשמ"א,
מוצאי ש"פ וילך (ו' תשרי) תשל"ט)

און אזוי ווי דאס איז בנוגע נגעי בתים
כפשוטם, עד"ז בענינם ברוחניות —
גלות וחורבן הבית כו"כ⁶⁶ — אז די כוונה
איז מלכתחילה⁶⁷ אז ס'זאל ווערן די

66) ויקר' פי"ז, ז.

67) ראה בארובה לקו"ש חכ"ב ע' 197 ואילך
ובהערות שם (בפי' דברי הויק"ר הנ"ל).

68) ראה ויקר' שם.

69) בשלח טו, יז ובפרש"י שם. זח"ג רכא, א.

אחרי

נאך מיתת נדב ואביהוא דערפאר וואס „שתויי יין נכנסו למקדש“.

(ב) דער ציווי בתחלת פרשתנו — „וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנם גו' דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקודש גו'“, ווי רש"י איז מבאר די שייכות פון דעם פסוק „אחרי מות גו' בקרבנם גו'“ צום ציווי „ואל יבוא בכל עת אל הקודש גו'“, אז דאס איז ווי א רופא וואס איז מזוז א חולה דורך זאגן אים „שלא תמות כדרך שמת פלוני“, און אזוי איך בעניננו: דער עונש פון די בני אהרן איז געווען צוליבן חטא פון „בקרבנם לפני ה' וימותו“ (זיי זיינען אריין אל הקודש אין אן אופן „אשר לא צוה אותם“), האט מען דעריבער אנגעזאגט אהרן — „אחרי מות גו' ואל יבוא, שלא ימות כדרך שמתו בניו“.

מען דארף אבער פארשטיין, וואס מען געפינט אן אונטערשייד צווישן די צוויי ציוויים:

דער ערשטער ציווי — „יין ושכר אל תשת“ — שטייט גלייך (בפ' שמיני) בהמשך צום סיפור פון מיתת בני אהרן (און נאכמער: די תורה איז צוליב דעם מפסיק אינמיטן די ציוויים צו אהרן

א. פון די ענינים מיוחדים וואס מען געפינט בנוגע דעם סיפור פון „מות שני בני אהרן“, איז וואס אין תורה שבכתב גופא איז מפורש די הוראה דערפון למעשה.

— בכלל איז דאך ידוע, אז יעדער ענין אין תורה אנטהאלט אין זיך א הוראה אין הנהגת האדם; וואס דאס איז דער אפטייטש פון ווארט „תורה“ — (לשון) הוראה, אבער בנוגע צו ריבוי סיפורים וענינים פון תורה שבכתב דארף מען אנקומען צו תורה שבעל פה אויף צו וויסן אין וואס עס באשטייט די הוראה פון דעם סיפור, פסוק אדער ווארט;

משא"כ בעניננו, שטייט אין חומש גופא, אז אלס תוצאה פון „מות שני בני אהרן“ זיינען געקומען צוויי (הוראות) ציוויים:

(א) „יין ושכר אל תשת גו' בבואכם אהל מועד גו'“, ווי רש"י ברענגט בפירושו על התורה (וואס דערפון איז מוכח אז דאס איז פשוטו של מקרא), אז די אזהרה איז געזאגט געווארן (גלייך¹)

(1) לשון הכתוב ריש פרשתנו.

(2) ראה רד"ק לתהלים יט, ח (ובס' שרשים שלו ערך ירה). גויא ר"פ בראשית. ובזו"ג נג, ב: אמאי אקרי תורה בגין דאורי.

(3) שמיני י, ט.

(4) שם, ב. — וראה ביאור פרשי זה בארוכה בלקושי חיי"ב ע' 49 ואילך.

(5) כפשטו סדר הכתובים (ולא כתב רש"י שאינם כסדרם). וכמפורש במס' גיטין (ס, סע"א ואילך) — שהובא ברש"י נשא (ה, ב) — דפרשה זו נאמרה בו כיום. וברמב"ן ריש פרשתנו „והקרב שהיו שתי המצות האלה (פ' שתויי יין ואל יבוא בכל עת גו'“) ביום המחלת למיתתם. ואכ"מ.

(6) טז, א-ב.

(7) עה"פ, מתו"כ (וראה גם ראב"ע, רמב"ן ועוד כאן). — וראה ביאור פרשי זה (ע"ד הפשט) לקושי ח"ז ע' 117 ואילך.

(8) שמיני י, א. וראה רש"י גיטין שם ד"ה ופרשת אחרי מות: בשביל ביאה שלא לצורך. וראה תו"כ ריש פרשתנו. ראב"ע. רמב"ן (פסוק ב). ועוד. ואכ"מ. (9) לשון רש"י.